

Del 3 Underofficer på I 21 i Sollefteå 1928 - 1936

När Albert kommer till Sollefteå har staden, inklusive socknen, ca 5000 innevånare. Mitt i staden ligger ett stort jordbruk och kor betar på ängarna. Albert möts av en ovanligt pampig järnvägsstation när han anländer. Det var tänkt att den norra stambanan skulle passera staden, därav den stora byggnaden.

Genom staden går endast en större gata kantad av vackra hus, de flesta smyckade med torn. Staden kallas allmänt för tornstaden. Gatan är även genomfartsled norr och söderut. Mycket tack vare att staden sedan länge varit en militärstad så finns flera restauranger, biografer och dansställen centralt belägna bland annat det nyöppnade dansstället Udden som drivs av idrottsföreningen Sollefteå GIF och ligger naturskönt alldeles nära älven vid Djupön.

Mitt i bild syns Giffarnas dansbana "Udden". Vykort från Rolf Janssons fotosamling

Giffarnas legendariske kassör, Calle Kula Carlsson var en av de drivande krafterna vid dansstället. Serveringen sköttes av Fru Hilly Andersson med hjälp av bland annat sonen Göran, senare i livet med namnet Aggeryd, känd köpman i Sollefteå.

Efter en tid i Sollefteå hamnar Albert mitt i en hembygds- och idrottsmanifestation av dittills okända mått. Själva festplatsen var Udden där det även bjöds på tennis och boxning. Övriga idrotts-evenemang förlades till T 3 området. Det är den jubilerande hembygdsföreningen som tillsammans med Sollefteå GIF står för arrangemanget.

På orten finns en dagstidning, Sollefteåbladet, och två tidningar som utges varannan dag, nämligen Nord Sverige och Nya Norrland.

3:e kompaniet 1928

Karl Albert anländer till Sollefteå nyårsaftonen 1927. Bostaden den första tiden blir i B kasernen. Han börjar sin tjänstgöring vid regementet den 11 januari 1928. Utbildningen bedrivs i två bataljoner vilka benämns första och andra Bataljonen. Albert placeras som kompaniadjutant¹ vid 3:e kompaniet som är ett gevärskompani på första Bataljonen.

¹ Befattningen kompaniadjutant var en fanjunkarbefattning. Kompaniadjutantens arbetsuppgifter var att biträda kompanichefen med administrativa uppgifter som kassa-expeditions- och materialtjänst. Kompaniadjutantens tjänsterum benämndes för kompaniexpedition

3. kompaniet våren 1928. Sjätte man från vänster på andra raden är löjtnant Evald Löfgren, t v om honom ses sergeant Albert Svensson och till höger om löjtnanten sergeant Henrik Ragnborn.

3. Kompaniet är förlagt på fjärde våningen i C-kasernen². Chef för kompaniet är kapten Mesterton. 1928 får regementet beteckningen I 21 efter att tidigare ha benämnts I 28.

Den 23 juli 1928 utnämns Albert till fanjunkare vid I 21. Han är nu både fanjunkare och kompaniadjutant och har nått så långt som en underofficer på den tiden kan komma.

1928 börjar den då 23 åriga Margit Edblad som husföreståndarinna hos Albert. Efter en tid börjar Margit en ny liknande anställning i Roslagen. Hemlängtan blir för stor och efter två år återvänder hon till Sollefteå och börjar åter arbeta som husföreståndarinna hos Albert.

I juni 1930 börjar Albert sin ”tillikabefattning” som kompaniadjutant vid studentkompaniet för värnpliktiga läkare. Han är dessutom under olika perioder kassör och sekreterare vid regementets underofficerskår.

Den 12 mars 1931 utnämns Albert till Svärdsman³.

Den 14 maj 1931 inträffar de tragiska händelserna i Lunde som gått till historien under namnet ”Ådalshändelserna”. För Albert, som var både arbetarbarn och underofficer, var ”Ådalshändelserna” en dubbel katastrof. Rapporterna om de fruktansvärda händelserna, då fyra män och en kvinna, mist livet i en sammandrabbning med personal ur regementets skolkompani och måste ha drabbat honom som ett knytnävsslag i magen när de nådde honom hemma på regementet. Som arbetarbarn led Albert naturligtvis med de drabbade familjerna vars förhållanden inte var helt olika de som han själv vuxit upp under. Men han led naturligtvis också med sina regementskamrater vilka nu fördömdes i hela landet. Den mest begåbbade av dem alla var styrkechefen Nils Mesterton som hade varit Alberts första kompanichef då han kom till I 21 i januari 1928. Säkert gick också Alberts tankar tillbaka till 1909 då han själv ingått i en styrka från I 12 som kommenderats till Stockholm som garnisonsförstärkning under storstrejken.

Alberts son, Karl-Erik, hörde aldrig sin far säga ett enda ord om ”Ådalshändelserna”⁴.

² I 21 organisation under sommarsoldatskolan 1928, repövningar 1928 och organisation efter repetitionsövningarna 1928 framgår av Del 6.

³ Till svärdsmän utnämndes underofficerare som tjänstgjort 16 år varav 6 som underofficer.

⁴ Filmen Ådalen 31, inspelad 1969, skriven och redigerad av Bo Widerberg skildrar ”Ådalshändelserna”.

I boken, Västernorrlands regemente och dess föregångare, utgiven av Västernorrlands regementes historiekommitté 1977, avhandlas på sidorna 315-321 de mycket tragiska händelserna i Ådalen 1931.

Den 4 maj 1932 avlider Alberts mor Maja-Stina 88 år gammal.

Albert och Margit fattar tycke för varandra och de beslutar att ingå äktenskap. Margit, hennes fullständiga namn är, Margit Linnea Eleonora Edbladh. Margit är född 1904 och dotter till fanjunkaren vid I 21 Per Malkus Edbladh och hans hustru Johanna Edbladh, född Nyström. Den 3 april 1933 skickar brudens föräldrar, ut inbjudningskort till vigseln. Vigseln äger rum lördagen den 15 april klockan 1400 i Sollefteå kyrka. Den unga bruden i lång vit klänning och med en tiara i sitt blonda hår och hennes blivande make i elegant uniform m/ä med svärdstecknet på bröstet var ett stiligt brudpar. Efter vigseln åker brud och brudgum med brölloppsgäster, damer i långa eleganta klänningar, Alberts uniformerade underofficerskamrater i högtidsdräkt, civila herrar i frack och brudnäbbar i vitt med bil till hotellet i Näsåker där middag intas.

Brudparet Margit och Albert Svenssons med gäster den 15 april 1933. Sittande på golvet fr v Yngve Edbladh, Per Engström, Kerstin Engström, Bertil Edbladh och Sigurd Edbladh. Mittre raden fr v Bror "Putte" Edbladh, Per Malkus Edbladh, Margit Svensson, Albert Svensson, Anna Edbladh och Maria "Maja" Engström. Stående fr v okänd, Mats Engström, okänd, okänd, Lars Olsson, Edit Johansson och Albin Johansson.

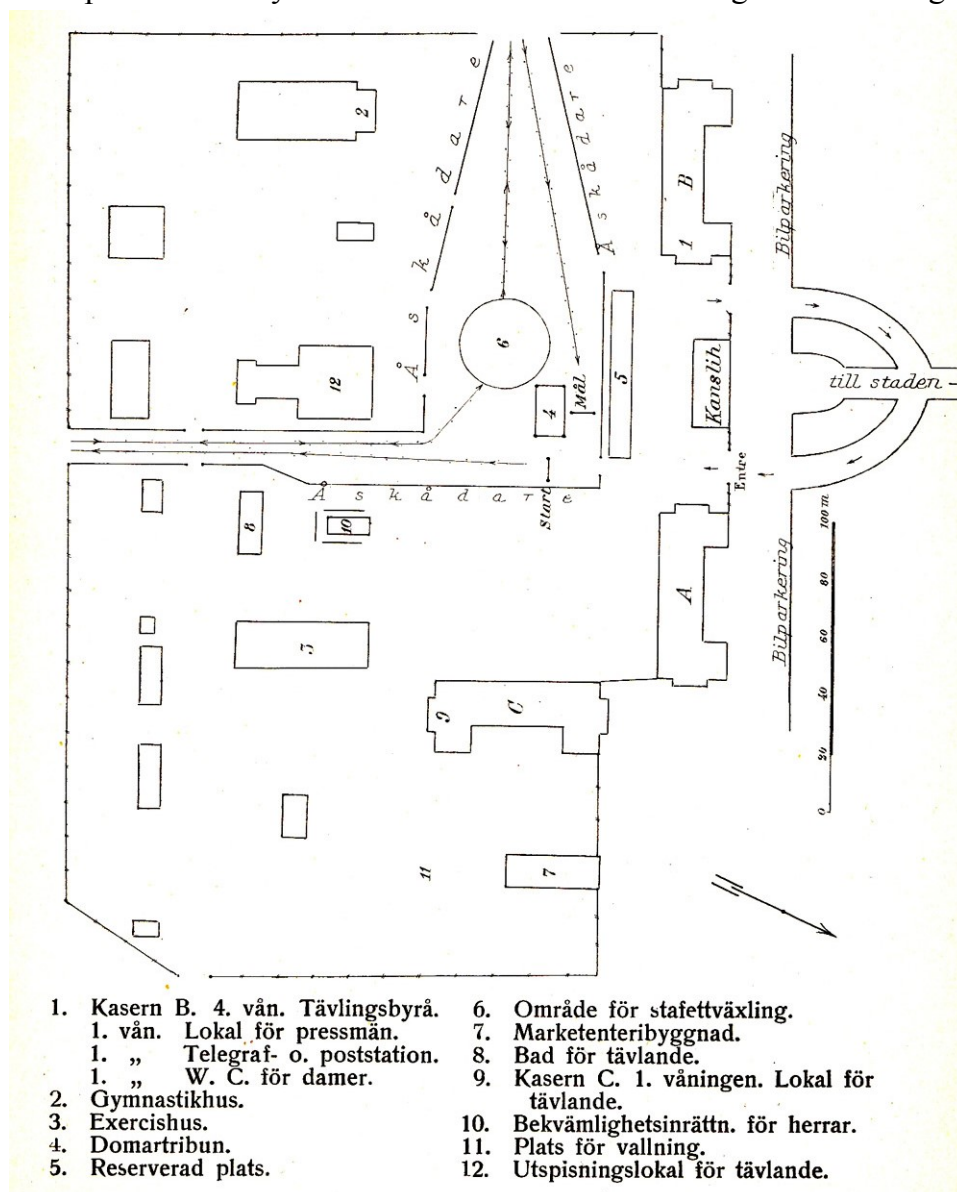
IFS Spelen 1934

I Februari månad 1934 arrangeras IFS spelen i staden, tävlingarna som räknas som inofficiellt världsmästerskap lockar tävlande och besökare från flera länder. Alla hotell och pensionat i och omkring staden är fullbokade. Det saknas husrum, därför sätter statens järnvägar och turisttrafikförbundet upp sov och restaurangvagnar på stickspåret som går till tilläggsplatsen för älvbåtarna vid Djupön. Det blir sammanlagt tre restaurangvagnar samt 29 övriga vagnar som kallas tågshotell. Detta räckte emellertid inte till och många Sollefteåbor ställer upp med husrum åt de tävlande.

Vid den nyligen uppförda Hallstastugan⁵ sköts serveringen även här av Fru Hilly Andersson. En frukost i stugan kostade vid den tiden 1.50:-. Stugan blev naturligtvis flitigt besökt under spelen. Det finns till en början inte rinnande vatten i stugan, vattnet fick hämtas vid en kalkkälla ca 200 meter från byggnaden. Inför spelen så beslutades det vid ett möte hösten 1933 att det skulle borras efter vatten, vilket gjordes alldeles utanför ingången till stugan. Stugan drevs av Sollefteå turistförening.

Regementet i centrum

Tisdagen den 20 februari invigs tävlingarna i I 21:s exercishus i närvaro av tronföljarparet prins Gustav Adolf och prinsessan Sibylla. Start och målområde för tävlingarna är kaserngården.

Skiss över kasernområdet vid tävlingarna. Från IFS huvudprogram 1934.
Från Rolf Janssons samlingar.

På grund av snöbrist i Sollefteå så flyttades första dagens tävlingar, 18 km loppet, till Graninge, där det gick att genomföra tävlingen. Det är detta år som snön ”lyser” med sin frånvaro trots att vi är inne i februari månad. Gubben Melander som är väderspåman säger dock att ”snön kommer”, mycket riktigt så snöar det på morgonen när 5-milen går av stapeln.

⁵Hallstastugan låg på den plats där i dag entrén till Hotell Hallstaberget ligger.

Södra delen av i 21 kasernområde under en av tävlingsdagarna. Kasernområdets utbredning mot söder slutar med ett vitt staket där publikhavet upphör. Den fyrkantiga tribunen med ett tak av granris är avsedd för tävlingsdomarna. Foto från Bilddatabasen Sollefteå kommun.

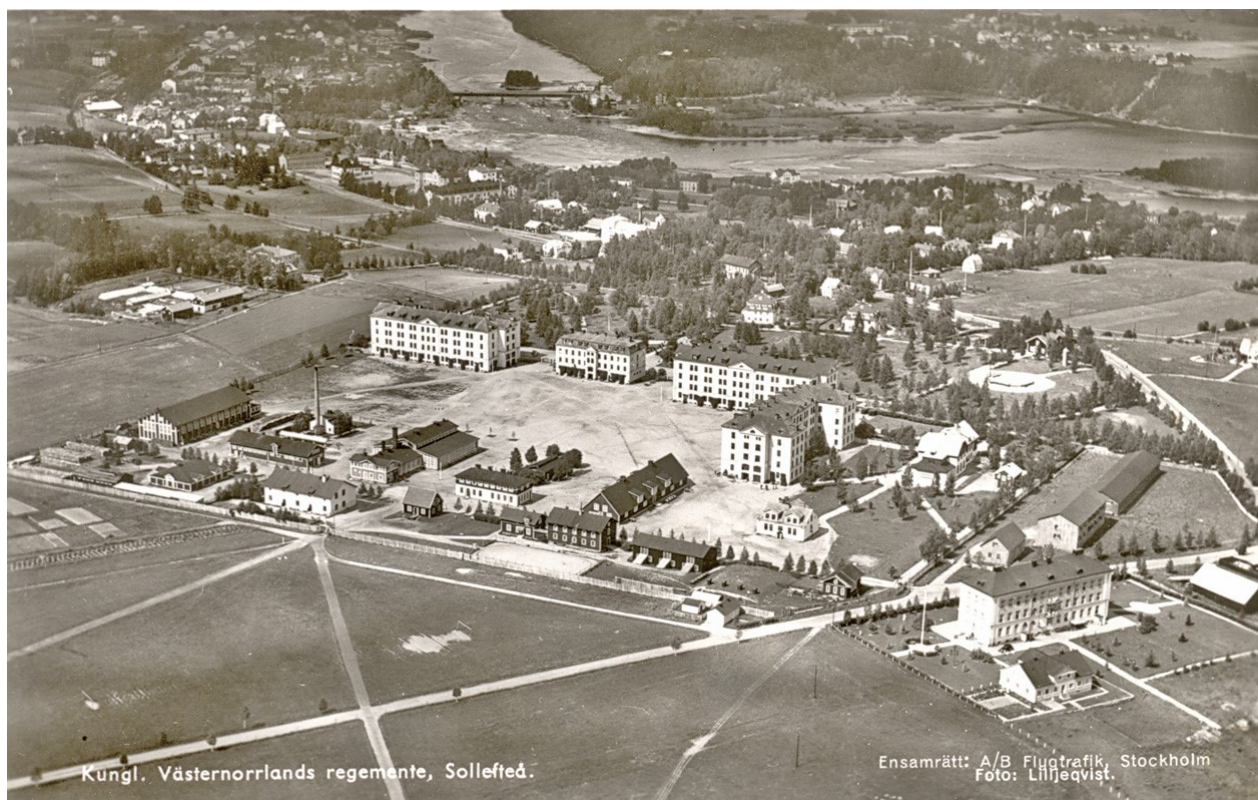
Det är här som Ångermanlänningen Elis Wiklund får sitt stora genombrott och vinner femmilen. Han blir senare sporthandlare i Sollefteå med firmanamnet Elis Wiklund sport& radio. Vid hopptävlingarna i Hallstabacken så uppvisningshoppa två norrmän, Reidar Andersen och Sverre Kolterud genom att samtidigt göra uthoppet i så kallat parhopp.

De flesta anställda vid regementet hade en uppgift att fylla vid tävlingarna. Det mesta kretsade kring regementet, man dansade på exercishuset, det hölls konserter av musikkåren, uppvisningsmatcher i handboll i gymnastikhuset med bland annat Sollefteå GIF som senare under året spelar SM final emot Redbergslid. Även regementet har ett handbollslag av klass, och kommer några år senare att i ett distriktsmästerskap besegra topplaget Giffarna.

Albert och Margits hem ligger mitt i händelsernas centrum. Vid ett fönster i den egna lägenhet i B-kasernen kunde de bekvämt och ombonat sitta på parkettplats och följa längdåkarnas framfart i spåren på fältet öster kasernområdet.

Det måste ha varit en enorm upplevelse för regementets personal att efter alla förberedelser på skidstadion få blanda sig med den internationella publiken och heja på de namnkunniga skidlöparna som gjorde upp om medaljerna i spåren.

Extra festligt måste det ha varit för Albert och Margit den 24 februari när Salsåker-Ullånger IF:s Elis Wiklund totalt otippad vann femmil på tiden 4:06.03 och därmed slog hela den församlade världseliten. Och inte nog med det, Nils-Joel Englund blev tvåa på 4:07.41. Både guld och silver till Sverige. Vilken härlig dag.

I 21 från luften under den tid då Albert tjänstgjorde på regementet. Längst till vänster ligger B-kasernen i vilken Margit och Alberts lägenhet låg i den västra delen och hade utsikt mot Hallstaberget. Till höger om B-kasernen ligger kanslihuset i vilket regementschefen med stab verkade. Under åren 1936-48 då Albert arbetade som biträde åt regementsintendenten hade även han sin arbetsplats i det huset. Till höger om kanslihuset ligger A-kasern och i rät vinkel mot den C-kasern. Vykort från Rolf Janssons samlingar.

Västernorrslänningar på marsch genom staden. Till höger i bild syns skohandlare Jonas Melins hus vid Storgatan 63. Soldaterna i den främsta avdelning är utrustade med gevär m/96 som de bär "i remmen gevär", tre av tätkarlarna ser dock ut att vara utrustade med karbin m/94 som de bär på ryggen. Framför övriga avdelningar som syns vara enhetligt utrustade med uniform m/10 och gevär m/96 ses ryttare vilka förmodligen är kompanichefer. Vykort från Rolf Janssons samlingar.

I bland när regementet marscherade genom staden skedde det till tonerna av Västernorrlands Regementes marsch spelad av regementets musikkår som då gick i täten på förbandet. I täten fördes då även regementets fana

Här framförs marschen av Regementssextetten Gamla Lägret I 21.⁶

<http://www.i21kp.se/.....>

Kunglig Västernorrlands Regementes fana som den såg ut på Alberts tid. Fanan överlämnades till regementet av Oskar den II 1897 och kom att vara i bruk till 1960 då regementet fick en ny fana med Västernorrlands vapen.

Alberts far Claes avlider den 18 november 1935. Han är då 89 år gammal. Albert är när hans far dör 50 år och skall inom kort pensioneras. När Claes var 50 år hade han varit sjuk och arbetsoförmögen i flera år och saknat både inkomst och framtid. Hur annorlunda och mycket bättre hade inte Alberts liv som underofficer blivit jämfört med vad hans fars hade var. Albert är frisk och kry och har under många år haft en trygg anställning och säker lön, om än inte överdrivet stor.

Av makarna är det bara Albert som har en anställning utanför hemmet. Margit är hemmafru och sköter hemmet. Det är helt i linje med den inom underofficersskåren då gällande praxisen. Underofficersfruarna skulle på den här tiden vara hemma. Trots det klarar Albert och Margit sig bra på en enda inkomst och de hyste säkert ingen större oro inför Alberts kommande pensionering.

I anslutning till Alberts pensionering flyttar makarna från tjänstebostaden i B-kasernen till en lägenhet i Fredrik Fliesbergs fastighet på Ringvägen 5 på Önsta några hundra meter från regementet. Det var tur att de inte flyttade längre bort för det skulle inte, på många år, bli så mycket bevänt med Alberts pensionering.

⁶ Inspelningen är gjord 2001 och hämtad från CD: n Toner från Gamla lägret med Regementssextetten Gamla Lägret . Skivan finns att köpa hos I 21 Kamratförening.